

Ponovno zvezde na nebu

Zvezdne noči, Dušan Jelinčič, 2. dopolnjena izdaja, Sanje, Ljubljana, 2006.

Dvajset let je minilo od zelo uspešne, takrat še jugoslovanske odprave na Broad Peak in Gašerbrum 2, osemstisočaka v Karakorumu. Brž se ustavimo ob besedi »uspešno«, kot se je večkrat ustavil tudi Dušan Jelinčič, avtor ponatisnjenih in z uvodnim esejem dopolnjenih Zvezdnatih noči. Je uspeh, če vsi garajo, na vrh pa stopi le ena naveza? Ali je to le uspeh posamezne naveze ali posameznikov, ki delajo predvsem za svoj cilj? Razgaljen, sam pod zvezdami v mrzli karakorumski noči avtor bolj pritrjuje slednjemu. Konec koncev si vsakdo želi stopiti na vrh. V ospredje, že po človeški naravi, kaj rada stopa predvsem lastna želja. Knjiga Dušana Jelinčiča Zvezdne noči je dobila številne nagrade, predvsem v Italiji. Je alpinistična knjiga, ki nekaj stvari pove drugače, naravnost, brez olepšav, nenazadnje avtor dodobra razgali tudi samega sebe, svoje šibkosti in napake. Pravi, da če je odprava uspešna, so za to zaslužni člani le-te, če ni, je za to vedno »krivo le vreme«, ne pa nepripravljeni

posamezniki, napake v odločitvah ipd. Prav nekateri od naštetih dejavnikov so povzročili dramatično dogajanje pred koncem odprave na Broad Peak, kjer sta v snežnem neurju avtor in soplezalec dobra dva dneva blodila po gori in večkrat le za las ušla smrti. »Gora se naju je usmilila,« pravi. Ali pa sta imela le neizmerno srečo. Dobro se zaveda, da je ta osemstisočak osvojil »zlahka«, mnogi se trudijo leta, pa nikoli ne presežejo te magične meje. A hkrati je v uspeh in preživetje vložil ogromno energije, tako da hitro opravi s takimi pomisleki. Knjiga je napisana v lepem jedrnatem jeziku, nekoliko odstopajo le avtorjevi pogovori z zvezdami, ki so v bistvu samorefleksija. Kot da so na trenutke malce »nezemeljski«, četudi se pogovor suče o zelo zemeljskih stvareh. Drugačen pristop, ki je morda prav zato navdušil ktiitike, da so bili Zvezdnatim nočem tako naklonjeni. V uvodnem esejju avtor razmišlja o uspehu knjige, ki je res imeniten – je »mednarodno najbolj nagrajena slovenska knjiga vseh časov« (tako piše na naslovnici), mišljeno je predvsem italijansko tržišče. A vendarle avtor v zanosu morda spregleda, da tudi kakšna druga slovenska gorniška knjiga ne govori samo o kamnih, pač pa se ozre tudi na človeka in njegovo dožemanje »dogajanja na gori«.

Sicer pa so Zvezdne noči lepe, zasanjane, včasih pa trde in ledene, kot so bile noči na ledeniku in predvsem tista dramatična noč na vršnih pobočjih »smotanega vrha«, kot je avtorju o Broad Peaku dejal soplezalec Mojmir. Branje, ki ga želiš opraviti v enem zamahu, branje, o katerem se želiš pogovarjati, tudi branje, po katerem bi kar stopil od avtorja in rekel: »Poslušaj, Duško ...«. Gotovo bi bil zanimiv pogovor. O človeški plati alpinizma, ki je vse bolj pozabljana, o kateri se v času tržno naravnanih vodenj na najvišje gore sveta vse premalo govori. Pravi čas za ponatis knjige!

Marjan Bradeško

Karnijska potepanja

Karnijska potepanja (Vodnik po gorah), Andrej in Urška Stritar, Kibuba, Ljubljana 2006.

Ne vem, ali bi med Julijci in Dolomiti lahko našli lepšo vezeno, kot so skrivnostno vabljive, vse gorske raznovrstnosti polne Karnijske Alpe, ki jih slovenska gorniška srenja vedno bolj hiti spoznavati, saj je v njih kaj videti in doživeti. Sicer pa so vsaj na vzhodnem robu nekoliko tudi naše, predvsem koroške. Zvestejši (in predvsem starejši) bralci Planinskega vestnika se prav gotovo še spominjajo tehtnega pisanja dr. Viktorja Vovka, ki je v šestdesetih letih prejšnjega stoletja v sedmih letnikih predstavljal Slovencem Karnijo in njene gore, iskal v njenih dolinah in na vrhovih slovenske korenine ter rešil izumrtja ali pozabe marsikatero slovensko ledinsko ime. Planinski vestnik je karnijskim goram prijazno naklonjen in morda s tem tudi »povzročitelj« vedno večjega slovenskega zanimanja zanje. Vendar je na knjižni polici s slovensko gorniško literaturo dolgo zevala praznina.